

Inkomna synpunkter på Länsstyrelsens förslag till beslut och skötselplan daterat 2022-05-30

Havs och Vattenmyndigheten tillstyrker förslaget till nytt beslut för naturreservatet och anser att förslaget till beslut och skötselplan väl beaktar Vallesjöarna, vilka är utpekade som nationellt värdefulla sjöar.

SGU (Sveriges geologiska undersökningar) är positiv till förslaget till nytt beslut för naturreservatet och menar att reservatet innehåller värdefulla geovetenskapliga bevarandevärden.

Skogsstyrelsen är positiv till förslaget till nytt beslut för naturreservatet.

Skara kommun skriver i sitt yttrande bland annat att de vägar som finns i området och används i jord- och skogsbruket måste kunna förbättras och moderniseras. Träd som är i dåligt skick och utgör en fara utmed allmänna vägar inom naturreservatet ska avverkas. Insatser som varningsskyltar, hastighetsbegränsning, skyddsräcken samt regelbundet underhåll av arborister, bör i första hand tillämpas i stället för avverkning av skyddsvärda träd. Kommunen påpekar också vikten av att fler och bättre parkeringsplatser skapas vid naturreservaten.

Länsstyrelsens kommentar:

Naturreservatets föreskrifter medger reparation och underhåll liksom modernisering av vägar inom befintligt vägområde. Detta beslut möjliggör för en bättre hantering av döda träd eller träd som på annat sätt utgör fara för människor, trafiksäkerhet eller egendom jämfört med tidigare reservatsbeslut där avverkning eller oskadliggörande av dessa träd var förbjudet. Detta beslut innebär också att parkeringsmöjligheterna i anslutning till reservatet förbättras, bland annat genom utvidgning av parkeringsplatserna.

Trafikverket lyfter i sitt yttrande att det längs de allmänna vägarna i reservatet finns alléer, solitära träd och artrika vägkanter som Trafikverket förvaltar med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns där. Trafikverket framför också att normala drift- och underhållsåtgärder så som snöröjning, halkbekämpning, beläggningsarbeten, dikning, dikesrensning, viltstängsel, byte av vägtrumma, skötsel av vägmärken, vägräcken, belysning och vägmarkering bör kunna utföras utan att dispens behöver sökas.

Länsstyrelsens kommentar:

Undantaget från föreskrifterna A1, A6 och A7 inom befintligt vägområde möjliggör att alléerna och de solitära träden med mera kan erhålla lämplig skötsel utifrån de befintliga naturvärdena. I och med samma undantag utgör reservatet inte något hinder för de nämnda drift- och underhållsåtgärderna inom vägområdet undantaget viltstängsel. För att anlägga viltstängsel krävs dispens från reservatets föreskrifter.

Statens Fastighetsverk (SFV) ser positivt på att områdets kulturhistoriska värden tydligt beaktas i förslaget till beslut och skötselplan liksom att förslaget tar höjd för att tillåta en mer anpassad naturvård och utökad betesverksamhet i området. Vidare föreslår SFV att det inrättas en samrådsgrupp för reservatet likt vad som finns för andra större naturreservat där fastighetsverket är markägare. SFV önskar att det klarläggs vad som gäller avseende ersättning för virke som tas ut från reservatet i samband med skötselåtgärder samt hur effekter av storskaliga angrepp av alm- och askskottssjuka med mera ska hanteras. SFV anser att det bör övervägas om det verkligen är nödvändigt att förbjuda vanliga båtmotorer enligt föreskrift C3. SFV menar att detta kan komma att påverka SFV:s fiskearrendatorer negativt. SFV föreslår också några justeringar av förslaget till bilaga 3 (skötselplanen).

Länsstyrelsen kommentar:

Sedan 2018 har det funnits en samverkansgrupp för Valleområdet (landskapet i naturreservatets omgivning). Syftet med gruppen är att skapa en bred samverkan mellan olika aktörer i Valleområdets kring natur- och kulturvärden. Denna grupp har aktivt deltagit i framtagandet av detta beslut och skötselplan. Av skötselplanen framgår att behov av ytterligare eller ändrade prioriteringar av åtgärder bör lyftas för diskussion i denna grupp. Vad som gäller avseende ersättning för virke som tas ut ur reservatet i samband med skötselåtgärder ska framgå av det intrångsavtal som tecknats mellan Statens Fastighetsverk och Naturvårdsverket.

Att förbjuda vanliga båtmotorer enligt föreskrift C3 är i linje med det regelverk som gäller för Skärvalångens fiskevårdsförening. Förslaget har också kommunicerats med SFV:s fiskearrendatorer utan någon erinran från dem. Med anledning därav finner inte Länsstyrelsen några skäl till att ändra den punkten i förslaget.

Länsstyrelsen har beaktat förslagen till justeringar i skötselplanen och ändrat i den mån Länsstyrelsen funnit det motiverat utifrån praktiska och biologiska perspektiv med mera.

Skara energi framför behov av undantag från föreskrifterna om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden enligt 7 kap 5 § i miljöbalken (A-föreskrifterna) i samband med arbete med befintligt ledningsnät eller

pumpstationer. Skara energi önskar också undantag från nämnda föreskrifter vid anslutning av nya abonnenter till befintliga ledningsnät för dricksvatten och spillvatten.

Länsstyrelsen kommentar:

Länsstyrelsen har medgett undantag från föreskriften A6 för reparation och underhåll av befintliga ledningar. Länsstyrelsen anser dock att anslutning av nya abonnenter till befintligt ledningsnät bör föregås av tillståndsprovning (ej dispens) enligt föreskrift A15 i syfte att undvika att naturvärden skadas.

Sveriges jordägareförbund framför generella synpunkter avseende

- att man bör vara försiktig att fatta beslut som innebär att skötseln av stora områden helt styrs av en aktör.

- erforderlig ersättning betalas ut till markägare även för nedlagt arbete vid framtagande av förslag till beslut.

- en plan med budget för långsiktigt underhåll tas fram som säkrar den föreslagna skötseln.

Länsstyrelsen kommentar:

Det av detta beslut berörda området har varit naturreservat sedan 1976.

I framtagandet av detta beslut har Länsstyrelsen haft dialog med en bred skara aktörer i landskapet, utöver de berörda mark- och sakägarna, bland annat genom den så kallade samverkansgruppen i Valle. Syftet med denna utökade dialog har varit att uppnå ett beslut med god förankring i bygden och som är väl anpassat till både naturvärdenas långsiktiga behov av skötsel och föreskrifter samt den lokala bygdeutvecklingen. Av skötselplanen framgår att behov av ytterligare eller ändrade prioriteringar av åtgärder bör lyftas för diskussion i samverkansgruppen i Valle.

Ersättning till markägare vid bildande av naturreservat betalas ut i enlighet med 31 kap. 2 § och 4 § i miljöbalken (1998:808) samt 4 kap. 1 § i Expropriationslagen (1972:719).

Varje länsstyrelse tilldelas pengar för skötsel av reservat i respektive län för endast ett år i taget och hur mycket pengar som avsätts för reservatsskötsel beror på politiska beslut i riksdag och regering. Det är därför i nuläget inte möjligt att göra en långsiktig budget för respektive naturreservat. Länsstyrelsen redogör dock regelbundet för behovet av pengar till reservatsskötsel till Naturvårdsverket och Regeringen.

Lantbrukarnas riksförbund framför att det verkar finnas brister i dialogen och att processen upplevs som undermålig av några markägare.

Länsstyrelsens kommentar:

I detta ärende finns 76 mark- eller sakägare. Länsstyrelsen har haft dialog med markägare för samtliga berörda fastigheter (46 st). Dialogen har varit olika omfattande beroende på beslutets konsekvenser på de enskilda fastigheterna samt de specifika behoven och önskemålen gällande skötsel med mera. Samtliga de berörda mark- och sakägare, har förelagts enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan. Efter detta har Länsstyrelsen haft en fördjupad dialog med markägarna kring de synpunkter som framkommit i deras yttranden.

Naturskyddsföreningen tycker att skötselplanerna är välskrivna och att målbilderna och föreslagna skötselåtgärder är bra. Naturskyddsföreningen föreslår några justeringar av förslaget till bilaga 3 (skötselplanen).

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen har beaktat föreslagna ändringar i skötselplanen och gjort justeringar i den mån Länsstyrelsen funnit det motiverat utifrån praktiska och biologiska perspektiv.

Magnus Kjellander med flera framför i gemensamma skrivelser sammanfattningsvis följande:

- Uppfartsvägar till gårdsmiljöer skall undantas från inskränkningar i rätten att använda markområden.
- Vid sjöarna Skärvalången, Eggby sjön, Östersjön, Vagnsjön, Måsjön, Gårdssjön och Tåsjön ska reservatsgränsen flyttas så att den går i fastighetsgränserna mitt i respektive sjö.
- Träd utefter den allmänna vägen mellan Eggby och Varnhem utgör en trafikfara och bör avverkas.
- Markägare och jordarrendatorer ska få behålla brukningsrätten för åkermark och öppen betesmark, skogsmark som enligt förslaget ska restaureras till betesmark eller fuktängar samt skogsmark som kan erhålla Jordbruksverkets stödform ”skogsbete”.
- En lista över vilka inskränkningar som ska gälla för åkermark inkluderas i beslutsdokumentet samt att en specifik karta för åkermark upprättas.
- Det bör tas fram en för reservatet anpassad lista, utöver de så kallade invasiva främmande arterna, på icke önskvärda växter och djur, vars utbredning ska minskas och etablering förebyggas. Denna lista bör bland annat innehålla; kvävegynnade växter så som nässlor med flera, al och syren, olika typer av skadeinsekter, skarv, olika gåsarter samt mink och vildsvin.

- föreskriften B10 bör omformuleras så att det i syftet även ingår att förhindra spridning av granbarkborre till omgivande granskog. Vidare ska bekämpning av granbarkborre lyftas som en prioriterad åtgärd i skötselplanen och avverkning och uttransport av smittade träd skall vara den huvudsakliga bekämpningsmetoden.

Länsstyrelsen kommentar:

Detta beslut utgör inte hinder för reparation och underhåll av befintliga uppfartsvägar. Behovet av underhåll och reparation av uppfartsvägar med mera har diskuterats med de enskilt berörda markägarna. I vissa fall har Länsstyrelsen möjliggjort för nya vägdragningar, genom föreskrift A19, i syfte att underlätta tillträde och rationellt brukande. Inga synpunkter på förslaget till beslut avseende denna del har framförts från de direkt berörda markägarna. Länsstyrelsen anser därför att breddning av vägar eller annan uppenbar standardhöjning till exempel asfaltering även fortsättningsvis bör föregås av en dispensprövning.

Av miljöbalken 7 kap. 7§ framgår att det måste finnas synnerliga skäl för att helt eller delvis upphäva ett naturreservat. Synnerliga skäl kan vara att naturmiljön väsentligt har förändrats och de naturvärden som avsågs att bevaras inte längre finns kvar och inte heller bedöms ha möjlighet att återetablera sig på platsen. Synnerliga skäl kan också vara särskilt viktiga anläggningar för totalförsvaret, energiförsörjning eller vital infrastruktur och som bedöms ha ett mycket stort värde för allmänheten. Det kan i detta fall inte anses föreligga synnerliga skäl för upphävande i någon del av naturreservatet.

Länsstyrelsen är inte lämplig myndighet att bedöma när eller på vilket sätt träd utgör trafikfara. Genom undantag från föreskriften A1 inom vägområde i samband med underhåll av vägar har Länsstyrelsen möjliggjort för Trafikverket att åtgärda trafikfarliga träd i den mån Trafikverket anser det nödvändigt. Genom föreskriften B12 har reservatets förvaltare möjlighet att avverka eller på annat sätt oskadliggöra träd som utgör fara för människor, trafiksäkerhet eller egendom.

Ett beslut om naturreservat fråntar inte markägarna eller jordarendatorerna deras rätt att bedriva åkerbruk eller betesdrift så länge verksamheten inte strider mot reservatets föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (A-föreskrifterna). Länsstyrelsen har förtydligt detta under rubriken Upplysningar i detta beslut.

Länsstyrelsen har förtydligt att föreskriften A1 inte gäller åkermark i träda samt inkluderat en specifik karta över åkermark i bilaga 3. I övrigt anser Länsstyrelsen att det framgår utav föreskrifterna enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (A-föreskrifterna) vilka inskränkningar som gäller för åkermarkerna.

Den övergripande ambitionen i skötselplanen (bilaga 3 till detta beslut) är att motverka kvävegynnade kärlväxtarter samt alsly i reservatets betesmarker med mera till förmån för mer näringsfattig flora. Det är inte möjligt att i ett beslut om naturreservat ge förvaltaren rätt att bedriva jakt i reservatet. Det är således upp till jakträttsinnehavaren att bedriva jakt i den omfattning hen önskar inom gällande jaktlagstiftning. För att underlätta för jakt av vildsvin med mera har länsstyrelsen undantagit uppförande av jaktorn och gömsle för jakt från föreskrift A2 samt kompletterat skötselplanen genom att särskilt lyfta vikten av att motverka skador från vildsvin och mink. För övriga arter anser länsstyrelsen att det inte föreligger något behov av riktade bekämpningsåtgärder utifrån syftet med reservatet.

Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång (B-föreskrifterna) får bara införas om de behövs för att nå syftet med reservatet. Det är således inte möjligt att i beslut om naturreservat införa föreskrifter med syfte att uppnå effekter utanför reservatet. Nuvarande föreskrift B10 tillåter avverkning och uttransport av angripet virke. Vid tidpunkten för detta beslut har Regeringen givit Naturvårdsverket i uppdrag att, med stöd av Skogsstyrelsen, se över behovet av eventuella ytterligare åtgärder för att bekämpa granbarkborre i formellt skyddade områden. Om resultatet av denna utredning ger ändrade förutsättningar för bekämpning av granbarkborre i reservatet får det ske i särskild ordning.

Magnus Kjellander framför i en personlig skrivelse att vandringslederna genom reservatet bör skiljas från betande nötkreatur. Detta utifrån ett personsäkerhetsperspektiv. Magnus föreslår bland annat att vandringslederna stänglas från betande djur eller att vandringsleder stängs av under tiden betande djur förekommer i samma fålla, alternativt bör bete endast ske med hornlösa djurslag.

Länsstyrelsens kommentar

Naturreservatets syfte är bland annat att bevara och gynna öppna och trädklädda naturbetesmarker samtidigt som området skall vara ett attraktivt och värdefullt område för det rörliga friluftslivet. Igenom områdets beteshagar löper flera sedan lång tid etablerade och populära vandringsleder. Länsstyrelsen bedömer att det är orimligt att uppnå syftet om vandringslederna helt ska skiljas från betande nötkreatur. Vidare finns inget hinder i föreskrifter eller skötselplanen för förvaltaren att i samråd med djurhållarna stängla bort delar av vandringslederna om så bedöms nödvändigt.

Gunnar Gerhardsson invänder mot att en rastplats upprättas längs vandringsleden på hans fastighet.

Länsstyrelsens kommentar:

Efter fördjupad dialog har länsstyrelsen ändrat till en sittbänk, vilket godkändes av Gerhardsson.

Ann Nilsson påpekar att vildsvinsskadorna ökar i reservatet och att etablering av förrymda hjortar i området på sikt kan utgöra ett problem för naturreservatets värden, liksom bävern i vissa fall. Ann lyfter också problemet med etableringen av illegalt inplanterade signalkräfter i området som medfört att flodkräftan näst intill har försvunnit från reservatets sjöar.

Länsstyrelsens kommentar:

För att underlätta för jakt av vildsvin med mera har länsstyrelsen undantagit uppförande av jaktorn och gömsle för jakt från föreskrift A2.

Det är inte möjligt att i ett beslut om naturreservat ge förvaltaren rätt att bedriva jakt i reservatet. Det är således upp till jakträttsinnehavaren att bedriva jakt i den omfattning hen önskar inom gällande jaktlagstiftning. Länsstyrelsen har dock kompletterat skötselplanen genom att särskilt lyfta vikten av att motverka skador från vildsvin, hjort och bäver. Det är förbjudet enligt föreskriften A12 att plantera

ut signalkräfter i reservatet (det är tillåtet att plantera ut flodkräftor). Det är dock länsstyrelsen uppfattning att när väl signalkräftan etablerat sig i ett område finns inga rimliga möjligheter att bli av med kräftpesten varför inga riktade bekämpningsåtgärder mot signalkräftan föreslås i skötselplanen.

Maria Dufberg framför att den östra bryggan i Ormsjön används av allmänheten och bör inte tas bort så som föreskrivs i Länsstyrelsen förslag till beslut.

Länsstyrelsen kommentar:

Länsstyrelsen har ändrat i beslut och skötselplan och avser i stället underhålla bryggan framöver som en allmäntillgänglig brygga.

Jan och Ulla Ohrlander framför att fastigheten Skärv 10:10 har genom officialservitut rätt att nyttja en väg ner till sjön Skärvalången (genom skötselområde 14.9b) och att reservatet inte får utgöra hinder för detta.

Jan och Ulla Ohrlander föreslår också några justeringar i Skötselplanen avseende skötselområde 14.9b.

Länsstyrelsen kommentar:

Länsstyrelsen har genom undantag från föreskriften A1 samt justeringar i skötselplanen möjliggjort för fortsatt nyttjande och underhåll av nämnda väg i dess nuvarande skick. För en standardhöjning av vägen krävs dispens från såväl reservatets föreskrifter som strandskyddet.

Länsstyrelsen har beaktat föreslagna ändringar i skötselplanen och gjort justeringar i den mån Länsstyrelsen funnit det motiverat utifrån praktiska och biologiska perspektiv.

Björn och Maria Malmgren motsätter sig att den befintliga parkeringsplatsen vid Orgelgården utvidgas. De vill i stället att parkeringen ska finnas kvar i befintlig omfattning så att den inte inkräktar på deras betesmark.

Länsstyrelsen kommentar:

Länsstyrelsen har ändrat i skötselplanen och avser inte längre utöka parkeringsplatsen utan enbart genomföra en standardhöjning inom parkeringsyta.